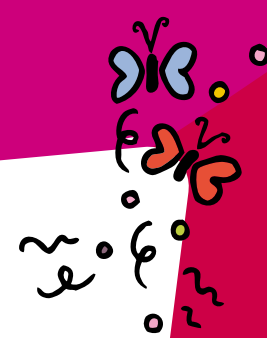

Les 9: Internetvrienden

Lesoverzicht

Lesdoelen:

- Kinderen weten dat internet en mobiele telefonie leuke en minder leuke kanten in zich hebben.
- Kinderen weten wat de belangrijkste risico's zijn van internet en mobiele telefonie.
- Kinderen erkennen het belang van zorgvuldig omgaan met het plaatsen van persoonlijke gegevens/foto's op internet.
- Kinderen kunnen elkaar tips geven om mediawijs met internet om te gaan
- Kinderen weten aan wie ze hulp kunnen vragen als het mis gaat op internet.

Benodigheden:

- Basis
  - Blanco A3-papier (voor ieder viertal)
  - Kopieerblad 21 (situaties)(voor ieder kind)
  - Kopieerblad 22 (Tips & Tricks)(voor ieder kind)
- Extra/verdiepend
  - Muismat (voor ieder kind)
  - óf blanco A3-papier (voor ieder kind), potloden, viltstiften

Kinderboeken:

Webcams, vriendjes en andere r@mpen. Marlies Slegers, Kluitman, 2010
Chatten! Annemarie Bon, Zwijsen, 2009.

Werkvormen:

Basis

- **9.1 Mr Right!**
Gesprek
Klassikaal (digi)
⌚ 10 min ▶
- **9.2 Tips & Tricks**
Reflectie
Subgroepen (digi)
⌚ 15 min
- **9.3 Hoe mediawijs ben jij?**
Reflectie
Subgroepen (digi)
⌚ 30 min

Extra/verdiepend

- **9.4 Hyves-profiel**
Reflectie
Klassikaal (digi)
⌚ 15 min
- **9.5 Muismat of poster**
Creatieve opdracht
Individueel
⌚ 30 min

Filmpje:

Aflevering *Liefdesplein* (4): Wat wil ik?, over veilig internetgebruik.

Lesinstructie

- Ga met de kinderen een gesprek aan over social media (Hyves, Facebook, MSN) of andere sites waar je met vrienden kan chatten. Laat kinderen gaan staan als ze de volgende vragen met ja kunnen beantwoorden.
  - Wie heeft een computer thuis en/of op zijn of haar eigen kamer?
  - Wie heeft een mobiele telefoon waarmee hij foto's of filmpjes kan versturen?
  - Wie zit er wel eens op Facebook of Hyves?

Heel veel kinderen hebben een computer thuis. En via internet of een mobiele telefoon kun je leuke berichtjes, foto's en video's sturen naar mensen die je kent. Je kunt ook nieuwe vrienden maken en toevoegen. Je kunt samen muziek delen en je eigen 'style' laten zien. We gaan vandaag eens kijken wat je allemaal met internet en mobiele telefoons kunt doen, wat leuk is en wat misschien minder leuk en hoe je hier veilig mee om kunt gaan.

Werkvormen

9.1 Mr Right!

Als u geen digibord heeft, kunt u de Tips & Tricks van Mr Right vinden op het kopieerblad (☞ 22). Aan de hand van deze informatie kunt u de Tips van Mr Right in de klas bespreken.

- Laat het filmpje zien van Mr Right uit *Schooltv weekjournaal* waarin hij een aantal tips & tricks geeft om op een veilige manier om te gaan met social media en internet (☞ 43)(3:40 minuten).
- "Mr. Right heeft ons net verteld dat het gebruik van internet, Facebook, Hyves en MSN supercool is, maar dat er een aantal zaken zijn waar we slim mee om moeten gaan. Vandaag gaan we kijken naar mogelijke gevaren die op de loer liggen en hoe we die het beste kunnen voorkomen zodat we met veel plezier en zonder zorgen kunnen blijven Hyven, MSN-en, chatten en Facebooken met onze vrienden en mogelijke nieuwe vrienden."
  - Heeft iemand wel eens iets op internet meegemaakt wat een onprettig gevoel gaf (bijvoorbeeld een onbekende die jouw telefoonnummer vraagt of je op de webcam wil zien)? Wat waren de gevolgen? Hoe ben je daarmee omgegaan?

9.2 Tips & Tricks

- Laat de kinderen nadenken over tips om op een veilige manier te internetten. Hierbij kunnen ze denken aan de informatie uit het filmpje, maar moedig ze ook aan om zelfbedachte tips te noteren.
- Deel de klas op in groepjes van 4 en geef ieder groepje een vel. In het midden van het vel schrijven ze de zin 'Tips om veilig te internetten'.
- De kinderen gaan aan de slag en schrijven hun eigen tips in hun hoek van het vel. Na de individuele bedenktijd proberen de groepsleden tot een aantal gezamenlijke tips te komen.
- Bespreek de uitkomsten klassikaal na. Schrijf de bevindingen van de kinderen op het (digi)bord (☞ 44) om de uitkomsten overzichtelijk te maken.

9.3 Hoe mediawijs ben jij?

- Leg uit dat jullie gaan kijken hoe jullie deze tips in het echte leven kunnen gebruiken, zodat iedereen met veel plezier contact kan leggen en houden met (nieuwe) vrienden via internet.
- Deel de kinderen op in groepjes van 4 en geef elk kind een kopieerblad met de beschreven situaties (☞ 21). De situatieschetsen zijn ook te vinden op het digibord (☞ 45 t/m 50).
- Bij elke situatie horen een aantal vragen die beantwoord moeten worden om te kijken hoe het kind met zo'n situatie om zou gaan. Benadruk dat het doel van deze activiteit is om te leren hoe je op een veilige manier om kunt gaan met verschillende situaties op internet.
- Op de volgende pagina vindt u voor elke situatieschets een toelichting die u als richtlijn kunt gebruiken tijdens de nabespreking. Het is van belang dat u deze toelichting met de kinderen bespreekt om ervoor te zorgen dat kinderen duidelijke handvatten krijgen om op een adequate manier te reageren.

- Stel na afloop vragen als:
  - Wat zou er in het ernstigste geval kunnen gebeuren als je in deze situaties de tips voor veilig gebruik van internet niet zou volgen? (bespreek dit per situatieschets)
  - Wie zou jij in vertrouwen nemen als er iets op internet gebeurt wat voor jou niet prettig voelt?
  - Zou jij het makkelijk vinden om zoiets aan iemand te vertellen?
Toelichting: Sommige kinderen vinden het moeilijk om hun ervaring met een ander te delen, vooral als het gaat om een onprettige situatie met iemand die ze goed kennen en misschien zelfs wel aardig vinden.
  - Waarom zou jij iemand in vertrouwen nemen en het aan iemand vertellen?
Toelichting: Zodat de ander jou kan helpen. Als je het aan niemand vertelt, dan kan niemand jou helpen om te zorgen dat het stopt of niet weer gebeurt.
- Op het kopieerblad (22) staat een overzicht van de tips die door Mr Right zijn genoemd, met een korte toelichting. U zou deze informatie aan het eind van de les aan kinderen mee kunnen geven zodat ze thuis alles nog een keer kunnen nalezen.

Toelichting op situatieschetsen

Profielfoto

Foto's in je bikini of zwembroek zijn leuk, maar zorg dat niet iedereen die kan zien. Andere mensen kunnen je foto's downloaden, bewaren en verzenden. Ook al haal jij de foto's later weer van je pagina af, zij hebben ze dan nog steeds. Je weet niet wie er allemaal naar je profielfoto kijkt. Er kunnen oudere mensen zijn die naar jouw profielfoto kijken. Zij kunnen het sexy vinden om jou in je zwembroek of bikini te zien, terwijl dat helemaal niet jouw bedoeling is. Hierdoor kun je een verkeerde indruk wekken en de aandacht van de 'verkeerde' mensen trekken: mensen die niet altijd het beste met je voor hebben. Een goede tip is om je profielfoto met je ouders (of oudere broer/zus) te selecteren.

Chatten

Op internet is niet iedereen wie hij of zij zegt te zijn. Cyberlokkers zijn vaak in chatrooms te vinden. Ze proberen je te verleiden om persoonlijke foto's, verhalen of andere informatie te delen. Ze proberen soms ook om je op een sneaky manier dingen te laten doen die je eigenlijk niet wilt. Daarmee willen ze je later onder druk zetten en chanteren. Voorkom problemen en geef nooit persoonlijke gegevens als je adres, telefoonnummer, MSN of e-mail aan andere chatters. Je kunt via de chat veel vertellen over je hobby's en interesses, maar wees altijd voorzichtig met het delen van persoonlijke verhalen met mensen die je niet (goed) kent. Het is minder erg als iemand weet dat jij van dansen houdt dan wanneer hij te weten is gekomen in welke straat je woont of wat je telefoonnummer is.

Webcam

Cam niet met mensen die je niet goed kent en nog nooit hebt gezien. Doe dat alleen met je echte vrienden of familie. Cam je met mensen die je niet kent, dan kan het gebeuren dat wat je zegt en doet via de webcam wordt opgenomen.

Profiel afschermen

Zorg ervoor dat de instellingen op je pagina altijd kloppen en dat de foto's die je op Hyves, Facebook of andere sites plaatst, zorgvuldig zijn gekozen en zijn afgeschermd voor een bepaalde groep. Je wilt namelijk niet dat je foto's zomaar worden overgenomen of door anderen worden doorgestuurd. Verder is het belangrijk om toestemming te vragen als je foto's van anderen op je site plaatst, want misschien hebben ze daar wel helemaal geen zin in. Blootfoto's of filmpjes van anderen versturen via je mobiel of internet zonder toestemming is strafbaar! Om problemen te voorkomen kun je op bijvoorbeeld Hyves per fotoalbum instellen wie de foto's mogen zien. Dat kan door in te loggen en via 'Mijn menu > Privacy' aan te geven wat wenselijk is. Op Facebook kan dit door in te loggen en via 'Home > Privacy settings > Control your default privacy' aan te geven wie wat mag zien. Tevens kun je op Facebook via 'Blocked people and apps' vrienden 'blocken' als je dat zou willen.

Twitter

Een tweet kan door al jouw 'followers' worden gelezen. Dat is dus eigenlijk iedereen. Het is belangrijk om te kijken wie je followers zijn. Zet daarom nooit persoonlijke informatie in een tweet. Wil je een bepaalde follower niet, verwijder hem dan door op 'Block' te drukken. Tevens is het belangrijk om te weten dat tweets voor altijd worden opgeslagen en nooit meer weggaan. Als jij een boze of onbeschofte tweet stuurt over een ander, zal die voor altijd worden opgeslagen. Denk dus van tevoren goed na wat je twittert en wie het mag lezen. Ook moet je in een tweet nooit vermelden dat je op vakantie of niet thuis bent. Hou het algemeen. Je zou bijvoorbeeld wel de volgende tweet kunnen versturen: 'Ik heb echt een super tijd met mijn vriendinnetje Maaike.'

Tip:

Het is goed de kinderen te vertellen dat de minimale leeftijd, om online een profiel te mogen aanmaken, voor Hyves 16 jaar en voor Facebook 13 jaar is. Als je jonger dan 16 jaar bent heb je voor het aanmaken van een profiel bij Hyves de toestemming van je ouders nodig.

Afsluiting

"Het is leuk om via Hyves, Facebook, Twitter of andere vormen van social media berichtjes, foto's en video's te sturen naar mensen die je kent. Je kunt samen muziek delen en laten zien wie je bent en waar jij van houdt. Het is goed om te onthouden dat veel mensen deze berichten, foto's en video's kunnen zien, dus ook mensen die jij niet kent. Door te weten hoe je op een veilige manier gebruik kunt maken van het internet, kun je met plezier internetten zonder in situaties terecht te komen die niet veilig zijn en zonder dat mensen dingen van jou zien die privé zijn. Mocht het ooit zo zijn dat er op internet iets gebeurt wat voor jou niet prettig voelt, zorg dan altijd dat je het aan iemand vertelt die je vertrouwt. Alleen door het aan iemand te vertellen kan hij jou helpen."

Extra/verdiepend

9.4 Hyves-profiel

- Instructie vooraf: Zet als leerkracht een fictief Hyves-profiel op en maak hierin alle fouten die gemaakt kunnen worden bij het opzetten van een profiel (bijvoorbeeld: een slechte profielfoto, teveel persoonlijke informatie in het profiel, profiel niet voldoende afgeschermd, etc.)
- Toon het door u opgezette profiel en laat kinderen tips geven ter verbetering. Stel hierbij vragen als:
  - Wat zou jij veranderen aan dit Hyves-profiel? Waarom?
  - Wat zouden gevolgen/risico's kunnen zijn als het niet aangepast zou worden?

9.5 Muismat of poster

- Bij deze werkvorm kunt u kiezen uit twee varianten, afhankelijk van het beschikbare budget.
- Variant 1: Koop voor elk kind een blanco muismat (bijvoorbeeld bij Zeeman of Action) waar u zelf een afbeelding in kunt schuiven. Mogelijk vindt u via internet een bedrijfje dat goedkoop muismatten maakt. Print voor elk kind alle tips, regels en afspraken die u samen met de kinderen tijdens de les hebt gemaakt en schuif die afbeelding in de blanco muismat. Of laat die informatie op de muismat printen.
- Variant 2: Laat kinderen een poster maken met daarop alle tips, regels en afspraken rondom veilig internetten. Deze poster kunnen ze thuis bij de computer ophangen.
- Bij beide varianten hebben de kinderen een leuk aandenken aan de les, en tevens kunnen ze elke keer als ze thuis achter de computer zitten, checken welke tips en regels gelden om veilig gebruik te kunnen maken van het internet.

Hoe mediawijs ben jij? (situaties)

Profielfoto

Het is zomer, je bent net terug van vakantie en jij wilt je profielfoto 'updaten'. Je hebt zoveel leuke foto's waar je uit kan kiezen. Waar zou jij op letten als jij een profielfoto kiest? (denk bijvoorbeeld aan kleding)

Chatten

Al een paar weken heb je via Hyves leuk contact met iemand die je nog nooit hebt gezien. Deze persoon heeft in het begin gezegd even oud te zijn als jij. Jullie 'chatten' over school, vrienden en andere gezellige dingen. De laatste dagen heeft deze persoon meer gevraagd over dingen die voor jou niet zo prettig voelen. Zo vroeg hij/zij of jij verking hebt en of je wel eens met iemand hebt gezoend.

Hoe zou jij deze vraag beantwoorden?

Wat doe je als iemand die je niet kent jouw telefoonnummer vraagt?

Webcam

Je bent al een paar weken met iemand aan het 'chatten' die je nog nooit hebt gezien. Deze persoon zegt heel benieuwd te zijn hoe jij er in het echt uitziet en wil je graag een keer via de webcam zien.

Wat zou jij doen?

Wat zou jij tegen deze persoon zeggen?

Profiel afschermen

Je hebt deze zomer echt een supervakantie gehad met je ouders in Spanje. Lekker chillen op het strand en 's avonds met wat vriendjes naar de 'disco' op de camping. Je wilt je foto's graag op Hyves zetten zodat je ze met je vrienden kan delen.

Hoe ga je te werk?

Twitter

Je hebt ruzie gehad met je moeder en vindt haar op dit moment stom. Vandaag wil jij namelijk naar de middagfilm met een vriendje/vriendinnetje, maar je moeder zei dat het niet mag. Omdat je zo boos en teleurgesteld bent, besluit je de volgende tweet te schrijven: 'Ik heb een hekel aan mijn moeder. Ze is absoluut niet cool omdat ik niet naar de film mag.'

Zou jij deze tweet versturen? Waarom wel/niet?

Waar moet je aan denken voordat je een tweet verstuurt?

Twitter

Het is schoolvakantie en je gaat samen met je ouders een weekje kamperen op Camping 'De Duinen' in Renesse. Je beste vriend/vriendin mag mee. Je hebt zo'n leuke tijd dat je uit enthousiasme de volgende tweet verstuurt: 'Ik ben de hele week lekker aan het kamperen op Camping "De Duinen" in Renesse samen met Maaïke.'

Zou jij deze tweet versturen? Waarom wel/niet?

Waar moet je op letten als je een tweet verstuurt? Wat zou je wel kunnen twitteren?

Tips & Tricks om veilig te internetten

Tip 1: Foto's en filmpjes

Foto's in je bikini of zwembroek zijn leuk, maar zorg dat niet iedereen die kan zien. Andere mensen kunnen je foto's downloaden, bewaren en versturen. Ook al haal jij de foto's later weer van je pagina af, zij hebben ze dan nog steeds. Vraag toestemming als je foto's van anderen plaatst, want misschien hebben ze hier wel helemaal geen zin in. Je ouders willen misschien af en toe met je mee internetten of af en toe eens meekijken. Dat is niet erg. Een goede tip is om je foto's met je ouders (of oudere broer/zus) te selecteren. Blootfoto's of filmpjes van anderen versturen via je mobiel of internet zonder toestemming is strafbaar!

Tip 2: Chatten

Op internet is niet iedereen wie hij zegt te zijn. Cyberlokkers zijn vaak in chatrooms te vinden. Ze proberen je te verleiden om persoonlijke foto's, verhalen of andere informatie te delen. Ze proberen soms ook om je op een sneaky manier dingen te laten doen die je eigenlijk niet wilt. Daarmee willen ze je later onder druk zetten en chanteren. Voorkom problemen en geef nooit persoonlijke gegevens zoals je adres, telefoonnummer, MSN of e-mail aan andere chatters. Je kunt via de chat veel vertellen over je hobby's en interesses, maar wees altijd voorzichtig met het delen van persoonlijke verhalen met mensen die je niet (goed) kent. Het is minder erg dat iemand weet dat jij van dansen houdt, dan dat hij de straat kent waar je woont of je telefoonnummer.

Tip 3: Webcam

Cam niet met mensen die je niet goed kent. Doe dat alleen met je echte vrienden of familie. Cam je met mensen die je niet kent, dan kan het gebeuren dat wat je zegt en doet via de webcam wordt opgenomen.

Tip 4: Profiel afschermen

Zorg ervoor dat de instellingen op je pagina altijd kloppen en dat de foto's die je op Hyves, Facebook of andere sites plaatst, zorgvuldig zijn gekozen en afgeschermd voor een bepaalde groep. Je wilt namelijk niet dat je foto's zomaar worden overgenomen of door anderen worden doorgestuurd. Om problemen te voorkomen kun je op bijvoorbeeld Hyves per fotoalbum instellen wie de foto's mogen zien. Dat kan door in te loggen en via 'Mijn menu > Privacy' aan te geven wat wenselijk is. Op Facebook kan dit door in te loggen en via 'Home > Privacy settings > Control your default privacy' aan te geven wie wat mag zien. Tevens kun je op Facebook via 'Blocked people and apps' vrienden 'blocken' als je dat zou willen.

Tip 5: Twitter

Een tweet kan door al jouw 'followers' worden gelezen. Dat is dus eigenlijk iedereen. Het is belangrijk om te kijken wie je followers zijn. Zet daarom nooit persoonlijke informatie in een tweet. Wil je een bepaalde follower niet, verwijder hem dan door op 'Block' te drukken. Tevens is het belangrijk om te weten dat tweets voor altijd worden opgeslagen en nooit meer weg gaan. Als jij een boze of onbeschofte tweet stuurt over een ander, zal die voor altijd opgeslagen worden. Denk dus van tevoren goed na wat je twittert en wie dit mag lezen. Ook moet je in een tweet nooit vermelden dat je op vakantie bent of niet thuis bent. Hou het algemeen.